

**Павлова Г.Є.**

доктор економічних наук, професор,  
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

**Приходько І.П.**

доктор наук з державного управління, професор,  
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

**Волчанська Л.В.**

кандидат економічних наук, викладач,  
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

**Pavlova Halyna**

Dnipro State University of Agriculture and Economics

**Prikhodko Igor**

Dnipro State University of Agriculture and Economics

**Volchans'ka Liudmyla**

Dnipro State University of Agriculture and Economics

## НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ АГРАРНОЇ СФЕРИ

## NORMATIVE AND LEGAL BASIS OF ACCOUNTING AND ANALYSIS OF LOAN CALCULATION

У статті розглянуто формування нормативно-правової бази в Україні, законотворчі ініціативи щодо виплат працівникам, які повинні задовольняти інтереси всіх суб'єктів: держави, фізичних та юридичних осіб, а також визначені чинним законодавством України, узагальнено основні правові документи, якими керуються підприємства аграрної сфери при веденні обліку оплати праці. Проаналізовано останні зміни в законодавстві стосовно заробітної плати, її обліку та узагальнена інформація про оподаткування. Крім того проведено порівняльну характеристику П(С)БО 26 «Виплати працівникам» та МСФЗ (IAS) 19 «Виплати працівникам використовуючи критерії: мети, кількості пунктів, сфери застосування та складу виплат працівникам. Узагальнено схематично систему регулювання оплати праці в Україні та охарактеризовано її основні елементи. Встановлено, що державні органи уповноважені здійснювати нагляд за додержанням законодавства про працю.

**Ключові слова:** нормативно-правові акти, облік, аналіз, розрахунки за виплатами працівникам, оподаткування.

В статье рассмотрено формирование нормативно-правовой базы в Украине, законотворческие инициативы по выплатам работникам, должны удовлетворять интересы всех субъектов: государства, физических и юридических лиц, а также определены действующим законодательством Украины, обобщены основные правовые документы, которыми руководствуются предприятия аграрной сферы при ведении учета оплаты труда. Проанализированы последние изменения в законодательстве относительно заработной платы, ее учета и обобщенная информация о налогообложении. Кроме того проведена сравнительная характеристика П (С) БУ 26 «Вознаграждения работникам» и МСФО (IAS) 19 «Вознаграждения работникам используя критерии: цели, количества пунктов, сферы применения и состав выплат работникам. Обзор схематично систему регулирования оплаты труда в Украине и охарактеризовано ее основные элементы. Установлено, что государственные органы уполномочены осуществлять надзор за соблюдением законодательства о труде.

**Ключевые слова:** нормативно-правовые акты, учет, анализ, расчеты по выплатам работникам, налогообложения.

The article deals with the formation of a legal and regulatory framework in Ukraine, legislative initiatives on employee benefits, which should satisfy the interests of all actors: the state, individuals and legal entities, as well as those defined by the current legislation of Ukraine, general legal documents governing the agrarian enterprises when keeping a record of wages. However, the problems

of accounting for wages in the current conditions of market economy development, the emergence of new forms of financial relations, including in the agrarian sector, the expansion of the range of financial instruments require continuous analysis and updating of the regulatory framework and accounting in the field. The last changes in the legislation on wages, its accounting and general information on taxation are analyzed. As a result of the study of the main legislative acts regulating wages in Ukraine, it can be noted that they are divided into two groups: those that regulate the direct payment of labor and those that regulate the tax burden on it. To regulate wages, there is a group of laws that regulate the tax burden on wages. Thus, thanks to the introduction by the Verkhovna Rada of Ukraine of the Tax Code of Ukraine, there were positive trends in reducing the level of taxation of incomes of citizens. Payer of income tax is a natural person – a resident who receives income from the source of their origin in Ukraine, as well as foreign incomes. The Law of Ukraine “On Labor Remuneration” defines the economic, legal and organizational principles of remuneration of workers who are in labor relations on the basis of an employment contract. In addition, the comparative characteristics of P (C) BO 26 Employee Benefits and IAS 19 “Employee benefits are calculated using criteria: purpose, number of items, scope and employee benefits. The scheme of wage regulation in Ukraine is schematically generalized and its main elements are characterized. It was established that the state authorities are authorized to supervise the observance of labor legislation.

**Key words:** normative-legal acts, accounting, analysis, payments for employees, taxation.

**Постановка проблеми.** Заробітна плата була, є і ще тривалий час буде важливим якісним показником економічного господарювання. Розвиток економіки країни безпосередньо пов'язаний із розвитком підприємств, діяльність яких спрямована на одержання прибутку.

Особливістю правового регулювання обліку оплати праці на підприємствах сільського господарства є те, що воно здійснюється широкою системою нормативно-правових актів, прийнятих органами різних рівнів, за участю трудових колективів і профспілкових організацій. В процесі формування нормативно-правової бази в Україні законотворчі ініціативи щодо виплат працівникам повинні задовольняти інтереси всіх суб'єктів: держави, фізичних та юридичних осіб.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Питання проблеми обліку розрахунків за виплатами працівникам завжди були предметом наукових досліджень, зокрема, таких відомих вітчизняних учених, як: Ф.Ф. Бутинця, В.Г. Ротань [15], А.Г. Загороднього, С.В. Івахненка, А.М. Колода [5], А.Н. Кузьмінського, М.В. Кужельного, О.П. Скирпан [16], А.О. Старостіної, Л.К. Сука, В.М. Тарасович [17] Л.М. Чернелевського, В.Г. Швеця, В.О. Шевчука та інших. Серед зарубіжних дослідників, яким також належить значний внесок у розробку даної проблеми, слід назвати В.А. Андреева, Х. Андерсона, В.П. Суйца, Г.Г. Мелікьяна, Р.П. Колосову та інших.

Разом з тим проблеми обліку оплати праці в сучасних умовах розвитку ринкової економіки, поява нових форм фінансових взаємовідносин, у тому числі і в аграрному секторі, розширення спектра фінансових інструментів вимагають постійного аналізу та оновлення нормативної бази та облікового забезпечення в досліджуваній сфері.

**Метою** статті є вивчення та висвітлення нормативно-правової бази регулювання обліку оплати праці на підприємствах аграрної сфери та аналізу розрахунків за виплатами працівників в умовах ринкової економіки.

**Виклад основного матеріалу.** Питання розрахунків з оплати праці регулюються досить широким колом нормативних документів. В результаті дослідження основних законодавчих актів, які регулюють оплату праці в Україні, можна відмітити, що вони поділяються на дві групи: ті, що регулюють безпосередньо оплату праці і ті, що регулюють податкове навантаження на неї [1].

Відносини щодо виплат працівникам регулюються законодавчими та нормативними документами. Основним документом, що регулює трудові відносини є Конституція України, в якій зазначається, що кожен громадянин має право на працю, соціальний захист та безпечні умови праці. Україна дотримується принципів централізованого впровадження норм, що регулюють відносини розрахунків з персоналом підприємства, тому акти органів державної влади визначають пріоритети в сфері організації праці. Конституція відіграє «визначальну роль» в забезпеченні прав і свобод людини, саме у ній визначаються положення людини у суспільстві та її взаємини із державою.

Держава здійснює регулювання оплати праці працівників підприємств усіх форм власності і господарювання шляхом встановлення розміру мінімальної заробітної плати, інших державних норм і гарантій, умов і розмірів оплати праці працівників установ і організацій, що фінансуються з бюджету, керівників державних установ, а також шляхом оподаткування доходів працівників. Розмір мінімальної заробітної плати встановлюється Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України, як

правило, один раз на рік під час затвердження Державного бюджету України [2]. Для регулювання оплати праці діє група законів, які регулюють податкове навантаження на заробітну плату. Так, завдяки введенню в дію Верховною Радою України Податкового кодексу України намітилися позитивні тенденції в зниженні рівня оподаткування доходів громадян. Платником податку на доходи є фізична особа – резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи [6].

Ставка податку з доходів фізичних осіб з 2016 року становить 18 % бази оподаткування щодо доходів у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які виплачуються платникові у зв'язку з відносинами трудового найму та за цивільно-правовим договором. Платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу на суму податкової соціальної пільги (ПСП). ПСП застосовується до нарахованого платникові податку місячного доходу у вигляді заробітної плати тільки за одним місцем його нарахування [8].

Починаючи з 1 січня 2016 року утримання ЄСВ з доходів фізичних осіб взагалі не здійснюватиметься (ані 3,6 %, ані 2,6 %, ані 6,1 %). Відповідні зміни внесено до ст. 4, 7 і 8 Закону про ЄСВ. Нарахування. Значно зменшилася ставка нарахування ЄСВ. Якщо раніше для бюджетників ставка ЄСВ у частині нарахувань становила 36,3 %, то з 1 січня 2016 року вона складає 22 %. Причому така єдина ставка ЄСВ (22 %) застосовується як до зарплати, так і до лікарняних та декретних. З 1 січня 2016 року єдина ставка ЄСВ у частині нарахувань (22 %) застосовується і до зарплати, і до лікарняних, і до декретних. Утримань ЄСВ немає. Водночас традиційно залишили виняток для працівників-інвалідів. Також збережені пільгові ставки ЄСВ для підприємств та організацій всеукраїнських громадських організацій інвалідів, у тому числі УТОГ та УТОС. Ставка для нарахування ЄСВ за працівниками-інвалідами залишилася в роз-

мірі 8,41 % бази оподаткування. У 2016 році все ще не скасували справляння військового збору [12]. Ставка військового збору залишається незмінною – 1,5 %. База обкладення військового збору – така сама. Узагальнивши інформацію про оподаткування у 2016 році найпоширеніших виплат працівникам, наведемо її нижче в табл. 1.

Також існує ряд законів, які регулюють оплату праці. Так, Закон України «Про оплату праці» визначає економічні, правові та організаційні засади оплати праці працівників, які перебувають у трудових відносинах на підставі трудового договору з установами всіх форм власності та господарювання і спрямований на забезпечення відтворювальної та стимулюючої функції заробітної плати [14].

В цьому законі даються визначення, а також зазначається мінімальна заробітна плата, встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якої не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці. Головною особливістю цього закону є те, що він визначає основні загальні положення щодо оплати праці, а в деталях, у більшості випадків, посилається на інші закони [14].

Закон України «Про колективні договори і угоди» визначає правові засади розробки, укладення та виконання колективних договорів і угод з метою сприяння регулюванню трудових відносин та соціально-економічних інтересів працівників і власників. Відповідно до Закону сторонами переговорів з метою укладання угод з питань, пов'язаних із трудовими відносинами, на всіх рівнях виступають, з одного боку – власники (власники майна установ) або уповноважені ними органи, а з іншого – профспілки або інші представницькі організації працюючих, що мають відповідні повноваження [13].

Закон України «Про відпустки» встановлює державні гарантії права на відпустки, визначає умови, тривалість і порядок надання їх працівникам для відновлення працездатності, зміцнення здоров'я, а також для виховання

Таблиця 1

## Узагальнена інформація про оподаткування у 2019 році

Вид виплати	Звичайні працівники			Працівники-інваліди		
	нарахування	утримання		нарахування	утримання	
		ЄСВ	ПДФО		ВЗ	ЄСВ
Зарплата	22 %	18 %	1,5 %	8,41 %	18 %	1,5 %
Лікарняні	22 %	18 %	1,5 %	8,41 %	18 %	1,5 %
Декретні	22 %	-	-	8,41 %	-	-
Винагорода за ЦПД, за винятком ЦПД з підприємцем	22 %	18 %	1,5 %	22 %	18 %	1,5 %

дітей, задоволення власних життєво важливих потреб та інтересів, всебічного розвитку особи. Право на відпустки мають громадяни України, які перебувають у трудових відносинах з підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, виду діяльності та галузевої належності, а також працюють за трудовим договором у фізичної особи. Іноземні громадяни та особи без громадянства, які працюють в Україні, мають право на відпустки нарівні з громадянами України [7].

Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» визначає принципи, засади і механізми функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Застосовується для правильного розрахунку розміру єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [12].

Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування в зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовлені народженням та похованням» передбачає матеріальне забезпечення громадян у зв'язку з втратою заробітної плати (доходу) внаслідок тимчасової втрати працездатності (включаючи догляд за хворою дитиною, дитиною-інвалідом, хворим членом сім'ї), вагітності та пологів, догляду за малолітньою дитиною, часткову компенсацію витрат, пов'язаних із народженням дитини, смертю застрахованої особи або членів її сім'ї, а також надання соціальних послуг за рахунок бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності [8].

Прогресивним явищем щодо регулювання доходів та оплати праці в Україні стало законодавче регулювання інфляції. Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» забезпечує компенсацію знецінених доходів громадян завдяки їх індексації. В той же час потрібно відзначити досить складний алгоритм розрахунку індексації, що спричиняє намагання багатьох установ обійти таке обов'язкове нарахування додаткового доходу шляхом, наприклад, незначного збільшення посадового окладу працівників, що на певний термін дозволяло не робити індексацію [11].

Закон України «Про охорону праці» визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян про охорону їх життя і здоров'я в процесі трудової діяльності, за участю відповідних державних органів регулює відносини між власником підприємства, установи і організації або уповноваженим ним органом і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і вста-

новлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні [10].

Інструкція зі статистики кількості працівників містить основні методологічні положення щодо визначення показників кількості працівників у формах державних статистичних спостережень з метою одержання об'єктивної статистичної інформації щодо зайнятості працівників та розмірів їхньої оплати праці [9].

Для оцінки розміру оплати праці використовується Інструкція зі статистики заробітної плати № 5, яка передбачає розрахунок фонду оплати праці, що складається з: фонду основної заробітної плати; фонду додаткової заробітної плати; інших заохочувальних та компенсаційних виплат.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати» застосовується у випадках надання працівникам щорічної відпустки, додаткових відпусток, переведення вагітних жінок, службових відряджень, тимчасової втрати працездатності та інших випадках, коли згідно з чинним законодавством виплати провадяться виходячи із середньої заробітної плати [10].

Крім наведених законодавчих актів розрахунку з оплати праці регулює також Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам». Так, Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності [3].

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку у державному секторі 25 «Виплати працівникам». Він базується переважно на Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку (МСБО) 19 «Виплати працівникам». Стандарт визначає порядок бухгалтерського обліку та розкриття інформації суб'єктами господарювання державного сектора про виплати працівникам [4].

Однією з основних принципів відмінностей П(С)БО від МСФЗ (IFRS; IAS) є жорстка регламентація дій бухгалтера. В українському бухгалтерському обліку є єдиний план рахунків, який є обов'язковим для застосування всіма суб'єктами господарської діяльності.

П(С)БО традиційно орієнтуються на запити регулюючих органів (податкова служба, держкомстат та інші), в той час як МСФЗ (IFRS; IAS) головним чином орієнтовані на користувачів, які мають дійсний чи потенціальний фінансовий інтерес до суб'єкта звітності: акціонерів, інвесторів, контрагентів.

Проведемо порівняльну характеристику П(С)БО 26 «Виплати працівникам» та МСФЗ



(IAS) 19 «Виплати працівникам», використовуючи наступні критерії (табл. 2).

З табл. 2 видно, що за змістом МСФЗ (IAS) 19 «Виплати працівникам» та П(С)БО 26 «Виплати працівникам» хоча і не суттєво, проте дещо відрізняються. Це зумовлено національними особливостями та не однократними спробами наблизити норми МСФЗ (IFRS;IAS) до вітчизняного законодавства. Відповідно до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності необхідним є використання терміну «виплати працівникам». Отже, згідно МСФЗ (IAS)19, виплати працівникам – це всі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками. При цьому, працівник може надавати послуги підприємству на основі повного або неповного робочого дня, постійної або періодичної зайнятості та на тимчасовій основі.

Роботодавець також має право приймати нормативні акти у сфері праці шляхом видання наказів, розпоряджень, рішень. Нормативні акти роботодавця не можуть суперечити актам трудового законодавства, колективним угодам, колективному договору, а також установчим документам. Вказана нормативна база,

яка регулює розрахунки та їх відображення у обліку та звітності має забезпечувати бухгалтера, відповідального за певну ділянку обліку розрахунків. Нормативна база на робочому місці може бути представлена як у документальному, так і в електронному вигляді.

Узагальнимо схематично систему регулювання оплати праці в Україні у вигляді рис. 1 та охарактеризуємо її основні елементи.

**Висновки.** Таким чином, право працівника на своєчасне одержання винагороди за працю гарантоване Конституцією України, визначено різними законами. Державні органи уповноважені здійснювати нагляд за додержанням законодавства про працю. Основним нормативно-правовим актом, що визначає сутність та принципи оплати праці в Україні, є Закон України «Про оплату праці».

Одним з головних елементів механізму саморегулювання ринку праці є заробітна плата, яка в ринкових умовах регулює розподіл і перерозподіл робочої сили з метою оптимізації доходів, стимулює економічно активне населення до трудової мобільності, навчання, перенавчання і підвищення кваліфікації, між професійних, міжрегіональних та внутрішньо регіональних переходів.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика П(С)БО 26 і МСФЗ (IAS)19

Критерії	МСФЗ (IAS) 19	П(С)БО 26	Відмінності
Мета	визначення бухгалтерського обліку та розкриття інформації про виплати працівникам	визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності	МСФЗ (IAS) 19 не дає повного розкриття інформації про виплати працівникам у примітках до фінансової звітності
Кількість підпунктів	161	34	у П(С)БО інформація представлена в більш стислому вигляді
Сфера застосування	застосовується роботодавцем для обліку всіх виплат працівникам, за винятком тих, до яких застосовується МСФЗ (IAS) 2 «Платіж на основі акцій»	застосовується роботодавцями – підприємствами, організаціями, іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ)	у зв'язку з прийняттям в Україні П(С)БО 34 «Платіж на основі акцій», доцільно внести поправки в П(С)БО 26 щодо його дії на виплати на основі часток у капіталі
Склад виплат працівникам	короткострокові виплати працівникам, виплати по закінченні трудової діяльності, інші довгострокові виплати працівникам, виплати при звільненні	поточні виплати, виплати при звільненні, виплати по закінченню трудової діяльності, виплати інструментами власного капіталу підприємства, інші довгострокові виплати працівникам	у П(С)БО виділені зобов'язання по виплатам інструментами власного капіталу, які визначаються відповідно до П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»

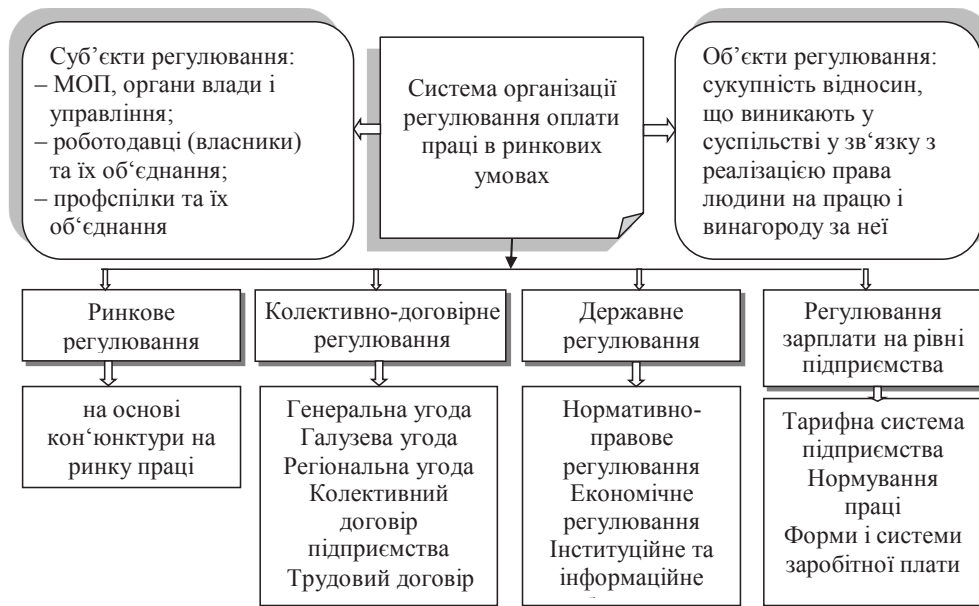


Рис. 1. Система організації регулювання оплати праці

## Список використаних джерел:

1. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посіб. нормативно-практичні матеріали / за ред. Р. Хом'яка. Львів : «Інтелект-Захід», 2001. 728 с.
2. Валецька О.В. Правове регулювання оплати праці : монографія. Миколаїв : УДУ, 2012. 220 с.
3. Виплати працівникам: 26 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/26.htm>.
4. Виплати працівникам: 19 Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектора. URL: [www.minfin.gov.ua/document/265674/25 final.pdf](http://www.minfin.gov.ua/document/265674/25%20final.pdf).
5. Колот А.М. Організаційно-економічний механізм регулювання заробітної плати і шляхи його вдосконалення (на матеріалах промислових підприємств України): автореф. дис. д.е.н.: 08.06.01. URL: [http://librar.org.ua/sections\\_load.php?s=business\\_economic\\_science&id=3997&star](http://librar.org.ua/sections_load.php?s=business_economic_science&id=3997&star).
6. Податковий кодекс України : від 2 грудня 2010 року № 2755-VI зі змінами та доповненнями. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13–14. С. 112.
7. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. № 504/96-ВР, із змінами і доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр>.
8. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і витратами, обумовленими народженням і похованням: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2240-III із змінами і доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2240-14>.
9. Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати : наказ Кабінету Міністрів України від 13 січня 2004 р. № 5 із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04>.
10. Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати. Постанова Кабінету Міністрів України від 08 лютого 1995 № 100. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/100-95-п>.
11. Про затвердження Порядку проведення індексації грошових доходів населення. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 р. № 1078. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1078-2003-п>.
12. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08 липня 2010 р. № 2464-VI. *Інвест-Газета : Нормативна База*. 2011. 21 лютого. С. 4.
13. Про колективні договори і угоди: ЗУ від 01 липня 1993 р., № 3356-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>.
14. Про оплату праці : Закон України від 19 квітня 2011 р. № 3231-VI (3231-17). *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 42. С. 431.
15. Ротань В.Г., Зуб І.В., Стичинський Б.С. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю / керівник авт. кол. В.Г. Ротань [8-ге вид., доп. та перероб.]. Київ : А.С.К., 2008. 425 с.
16. Скирпан О.П., Палюх М.С. Фінансовий облік. Тернопіль : ТНЕУ, 2008. 407 с.
17. Тарасович В.М. Економічна теорія. Київ : Центр навчальної літератури. 2006. 784 с.
18. Трохименко Л.М. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисципліни: у 4-х ч. Ч. III. Методичні рекомендації до вивчення другого блоку курсу «Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах». Київ : КНЕУ, 2003. 506 с.

## References:

1. Khomiak R. (2001). Bukhhalterskyi oblik v Ukraini : navch. posib. normatyvno-praktychni materialy [Accounting in Ukraine: tutor. manual normative and practical materials]. Lviv : "Intelekt-Zakhid". (in Ukrainian)
2. Valetska O.V. (2012). Pravove rehuliuвання oplaty pratsi : monohrafiia [Legal regulation of wages: monograph]. Mykolaiv : UDU. (in Ukrainian)
3. Vyplaty pratsivnykam: 26 Polozhennia (standart) bukhalterskoho obliku [Payments to employees: 26 Regulations (standard) of accounting]. URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/26.htm>. (in Ukrainian)
4. Vyplaty pratsivnykam: 19 Mizhnarodni standarty bukhalterskoho obliku dlia derzhavnogo sektora [Employee benefits: 19 International accounting standards for the public sector]. URL: [www.minfin.gov.ua/document/265674/25 final.pdf](http://www.minfin.gov.ua/document/265674/25%20final.pdf). (in Ukrainian)
5. Kolot A.M. Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm rehuliuвання zarobitnoi platy i shliakhy yoho vdoskonalennia (na materialakh promyslovykh pidpriemstv Ukrainy) [Organizational-economic mechanism of regulation of wages and ways of its improvement (on materials of industrial enterprises of Ukraine)]: avtoref. dys. d.e.n.: 08.06.01. URL: [http://librar.org.ua/sections\\_load.php?s=business\\_economic\\_science&id=3997&star](http://librar.org.ua/sections_load.php?s=business_economic_science&id=3997&star). (in Ukrainian)
6. Podatkovyi kodeks Ukrainy : vid 2 hrudnia 2010 roku № 2755-VI zi zminamy ta dopovnenniamy [Tax Code of Ukraine: as of December 2, 2010 No. 2755-VI with amendments and additions]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2011. № 13–14. S. 112. (in Ukrainian)
7. Pro vidпустky: Zakon Ukrainy vid 15 lystopada 1996 r. № 504/96-VR, iz zminamy i dopovnenniamy [On holidays: Law of Ukraine dated November 15, 1996 No. 504/96-VR, as amended and supplemented]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504/96-vr>. (in Ukrainian)
8. Pro zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia u zviazku z tymchasovoiu vtratoiu pratsezdatsnosti i vytratamy, obumovlenymy narodzhenniam i pokhovanniam: Zakon Ukrainy vid 18 sichnia 2001 r. № 2240-III iz zminamy i dopovnenniamy [On compulsory state social insurance in connection with temporary incapacity for work and expenses caused by birth and burial: Law of Ukraine dated January 18, 2001 No. 2240-III with amendments and additions]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2240-14>. (in Ukrainian)
9. Pro zatverdzhennia Instruktzii zi statystyky zarobitnoi platy : nakaz Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13 sichnia 2004 r. № 5 iz zminamy ta dopovnenniamy [On Approval of the Instruction on Statistics of Wages: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of January 13, 2004 No. 5 with amendments and supplements]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04>. (in Ukrainian)
10. Pro zatverdzhennia Poriadku obchyslennia serednoi zarobitnoi platy. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 08 liutoho 1995 № 100 [On Approval of the Procedure for Calculating the Average Salary. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 08, 1995 No. 100]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/100-95-p>. (in Ukrainian)
11. Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia indeksatsii hroshovykh dokhodiv naselennia. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 lypnia 2003 r. № 1078 [On Approval of the Procedure for Indexation of Monetary Income. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of July 17, 2003 No. 1078]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1078-2003-p>. (in Ukrainian)
12. Pro zbir ta oblik yedynoho vnesku na zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia : Zakon Ukrainy vid 08 lypnia 2010 r. № 2464-VI [On the collection and accounting of a single contribution to the compulsory state social insurance: Law of Ukraine dated July 8, 2010 No. 2464-VI]. Ynvest-Hazeta : Normatyvna Baza. 2011. 21 liutoho. S. 4. (in Ukrainian)
13. Pro kolektyvni dohovory i uhody: ZU vid 01 lypnia 1993 r., № 3356-KhII [About collective agreements and agreements: the memorandum dated July 1, 1993, No. 3356-XII]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>. (in Ukrainian)
14. Pro oplaty pratsi : Zakon Ukrainy vid 19 kvitnia 2011 r. № 3231-VI (3231-17) [About payment of wages: Law of Ukraine dated April 19, 2011 № 3231-VI (3231-17)]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2011. № 42. S. 431. (in Ukrainian)
15. Rotan V.H., Zub I.V., Stychynskyi B.S. (2008). Naukovo-praktychnyi komentar do zakonodavstva Ukrainy pro pratsiu [Scientific and practical commentary on labor laws of Ukraine] / kerivnyk avt. kol. V.H. Rotan [8-he vyd., dop. ta pererob.]. Kyiv : A.S.K. (in Ukrainian)
16. Skyrpan O.P., Paliukh M.S. (2008). Finansovyi oblik [Financial accounting]. Ternopil : TNEU. (in Ukrainian)
17. Tarasovych V.M. (2006). Ekonomichna teoriia [Economic theory]. Kyiv : Tsentr navchalnoi literatury. (in Ukrainian)
18. Trokhymenko L.M. (2003). Bukhhalterskyi oblik : navch.-metod. posibnyk dlia samost. vuvch. Dystypliny [Accounting: teaching method. manual for self. learn discipline: in 4 hours Part III]. Metodichni rekomendatsii do vuvchennia drugoho bloku kursu "Bukhhalterskyi oblik na silskohospodarskykh pidpriemstvakh". Kyiv : KNEU. (in Ukrainian)